

Βρυξέλλες, 15 Ιουλίου 2025

Πολιτική Πρόταση προς τον Υπουργό Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και την Υπουργό Τουρισμού

Ενίσχυση και Αναθεώρηση της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιώσιμη Νησιωτικότητα (Ν. 4832/2021)

Ο Νόμος 4832/2021 αποτέλεσε θετική τομή στην ελληνική νομοθεσία, δεδομένου ότι για πρώτη φορά αναγνώρισε τη νησιωτικότητα ως διακριτή πολιτική κατηγορία. Καθώς η Στρατηγική για τη Βιώσιμη Νησιωτικότητα πρόκειται να αναθεωρηθεί το 2026, η Αργώ προτείνει μια ολοκληρωμένη πολιτική ενίσχυσης και βελτίωσής της, με βάση τα παρακάτω επτά στρατηγικά πεδία:

1. Βιώσιμη ανάπτυξη και τουρισμός

Η οριοθέτηση της φέρουσας ικανότητας κάθε νησιού σε συνάρτηση με τον πληθυσμό και τις υποδομές του αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για τη μετάβαση σε ένα βιώσιμο τουριστικό μοντέλο.

- Η επιβολή ανώτατου ορίου επισκεπτών στα κορεσμένα νησιά, όπως και η φορολόγηση υπερτουριστικών δραστηριοτήτων, θα μπορούσαν να λειτουργήσουν αποτρεπτικά έναντι της υπερφόρτωσης των τοπικών συστημάτων.
- Η ολοκλήρωση του χωροταξικού σχεδιασμού σε ξηρά και θάλασσα, καθώς και η ειδική νησιωτική χωροταξική πολιτική, είναι απαραίτητα στοιχεία για την υλοποίηση του νέου αναπτυξιακού μοντέλου.
- Προτείνεται η κατάργηση των ειδικών πολεοδομικών σχεδίων (ιδιωτική πολεοδόμηση) και η επαναξιολόγηση στρατηγικών επενδύσεων με βάση την τοπική κλίμακα και τις δυνατότητες του οικοσυστήματος.

Επιπλέον, η ανάδειξη νέων, λιγότερο γνωστών προορισμών και η προώθηση βιωματικών εμπειριών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους συμβάλλουν στην αποσυμφόρηση των δημοφιλών νησιών και στην ανάδειξη της πολιτιστικής και φυσικής ποικιλομορφίας της νησιωτικής Ελλάδας.

Η προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας, η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και η βιώσιμη διαχείριση νερού, ενέργειας και αποβλήτων συνδέονται άμεσα με τη μετάβαση αυτή.

Παράλληλα, η παροχή υψηλής προστιθέμενης αξίας προϊόντων και υπηρεσιών, που αξιοποιούν το φυσικό, πολιτιστικό και παραγωγικό κεφάλαιο των νησιών και προσφέρουν ευκαιρίες για επιστροφή και αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού, είναι κεντρικός πυλώνας.

Στρατηγικής σημασίας είναι η ενεργειακή αυτονομία μέσω ανανεώσιμων πηγών (φωτοβολταϊκά, αιολικά), με σεβασμό στο τοπίο και τις τοπικές κοινωνίες, καθώς και η πράσινη διαχείριση του νερού: αφαλάτωση με χρήση ΑΠΕ και υποχρεωτική συλλογή όμβριων υδάτων σε νέες κατασκευές.

2. Συνδεσιμότητα και Υποδομές

Η δημιουργία ενός σύγχρονου, μικτού και βιώσιμου δικτύου μεταφορών και ψηφιακής συνδεσιμότητας αποτελεί προϋπόθεση για την ισότιμη ανάπτυξη των νησιών.

- Στην ακτοπλοΐα, απαιτείται βελτίωση συχνότητας και αξιοπιστίας, με διασύνδεση και πέραν της θερινής περιόδου.
- Βιώσιμες λιμενικές υποδομές για τουριστική και εμπορική χρήση, με ψηφιακές υπηρεσίες.
- Αναβάθμιση αεροδρομίων για ενίσχυση της προσβασιμότητας με την ηπειρωτική χώρα και το εξωτερικό.
- Βελτίωση και σήμανση οδικών δικτύων, καθώς και υποδομές για πράσινες μετακινήσεις (ηλεκτρικά οχήματα, ποδηλασία).

Η ισότιμη πρόσβαση στο γρήγορο διαδίκτυο είναι κρίσιμη για την τηλεργασία, την τηλεϊατρική και την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

3. Οικονομική Ανθεκτικότητα και Παραγωγική Βάση

Η μονοκαλλιέργεια του τουρισμού εκθέτει τις νησιωτικές οικονομίες σε κινδύνους, όπως αποδείχθηκε την περίοδο της πανδημίας. Απαιτείται οικονομική διαφοροποίηση:

- Ενίσχυση της τοπικής παραγωγής (αγροτικής και κτηνοτροφικής).
- Στήριξη νέων επαγγελματιών και καινοτόμων επιχειρήσεων (startups) με έμφαση στην τεχνολογία, τον αγροδιατροφικό τομέα και τη βιώσιμη ενέργεια.
- Προώθηση τουριστικών μορφών τεσσάρων εποχών (αγροτουρισμός, οικοτουρισμός, πολιτιστικός τουρισμός).

4. Κοινωνική Συνοχή και Ποιότητα Ζωής

Η ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής απαιτεί ενεργή συμμετοχή των κατοίκων στις αποφάσεις που επηρεάζουν τον τόπο τους.

- Θεσμοθέτηση μηχανισμών διαβούλευσης και συμμετοχής, με ψηφιακές πλατφόρμες και τοπικές συνελεύσεις.
- Επένδυση σε εκπαιδευτικές δομές και ψηφιακά εργαλεία που επιτρέπουν στους νέους να παραμείνουν στον τόπο τους με ισότιμες ευκαιρίες.
- Αντιμετώπιση του δημογραφικού προβλήματος με ειδικά κίνητρα για κατοίκους και εργαζόμενους (φορολογικά, στέγαση, μεταφορικό ισοδύναμο).

5. Πολιτισμός και Ταυτότητα

Η πολιτιστική ταυτότητα των νησιών είναι εργαλείο ανάπτυξης και στοιχείο συνοχής.

- Συντήρηση και ανάδειξη μνημείων και τοπικής αρχιτεκτονικής.
- Στήριξη παραδοσιακών επαγγελμάτων και τοπικών καλλιτεχνών.
- Δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών και φεστιβάλ, που προβάλλουν την αυθεντικότητα του κάθε νησιού.

6. Πολυεπίπεδη Διακυβέρνηση

Παρά τις προβλέψεις του Ν. 4832/2021, η συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών είναι συμβουλευτική και όχι ουσιαστική.

- Ζητούμενο είναι η συνδιαμόρφωση πολιτικών από τοπικές αρχές, φορείς, πανεπιστήμια και επιμελητήρια.
- Ενίσχυση της αρχής της επικουρικότητας: αρμοδιότητες και πόροι να φτάνουν στην τοπική κλίμακα.

7. Δείκτες Παρακολούθησης και Αξιολόγηση

Η συνεργασία με το Παρατηρητήριο Νησιωτικότητας είναι κρίσιμη για την αξιολόγηση της στρατηγικής.

- Προτείνεται η αναβάθμιση του Παρατηρητηρίου σε ανεξάρτητο φορέα, αποσυνδεδεμένο διοικητικά από το Υπουργείο, ώστε να διασφαλίζεται η αντικειμενικότητα και αξιοπιστία της αξιολόγησης.

Προϋποθέσεις Επιτυχίας της Στρατηγικής

- Ενίσχυση της υποχρεωτικότητας εφαρμογής του νόμου από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς.
- Οριζόντια ενσωμάτωση της νησιωτικότητας σε όλες τις εθνικές και τομεακές πολιτικές.
- Υποχρεωτική εκτίμηση επιπτώσεων σε όλα τα νομοσχέδια και έργα.
- Επαρκής και στοχευμένη χρηματοδότηση, μέσω ΕΣΠΑ, Ταμείου Ανάκαμψης και ευρωπαϊκών προγραμμάτων.
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών για το νέο πρότυπο βιώσιμης ανάπτυξης.

Κύριοι Υπουργοί,

Η επόμενη αναθεώρηση της Εθνικής Στρατηγικής αποτελεί μοναδική ευκαιρία για μια ουσιαστική στροφή σε ένα βιώσιμο, κοινωνικά δίκαιο και περιβαλλοντικά υπεύθυνο πρότυπο ανάπτυξης για τη νησιωτική Ελλάδα. Η δέσμευσή σας για ουσιαστική διαβούλευση και εφαρμογή των αρχών αυτής της πρότασης μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην υλοποίηση αυτής της στρατηγικής τομής.

Σπύρος Α. Παππάς
Πρόεδρος ΑΡΓΟΥΣ